

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 25/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on lähettänyt 16 päivänä lokakuuta 2008 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (HE 163/2008 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti ympäristövaliokunta on antanut asiasta lausunnon (YmVL 32/2008 vp). Lausunto on tämän mietinnön liitteenä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Sari Rapinoja, työ- ja elinkeinoministeriö

- ylitarkastaja Taina Nikula, ympäristöministeriö
- apulaisjohtaja Timo Mattila, Kilpailuvirasto
- ylijohtaja Seppo Ahvenainen, Turvatekniikan keskus Tukes
- asiantuntija Benny Hasenson, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry edustaen myös Elektрониikan Tukku kauppiaat ry:tä ja Suomen Kaupan Liittoa
- toimitusjohtaja Tarja Hailikari, Suomen Sähkötukku liikkeiden liitto
- lainopillinen asiamies Elina Rimppi, Suomen Yrittäjät
- toimitusjohtaja Jouko Kinnunen, Motiva Oy.

Merkittään saapuneeksi kirjallinen lausunto:

— Suomen Kuluttajaliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista.

Lain tavoitteena on yhdenmukaistaa energiaa käyttävien tuotteiden ekologista suunnittelua ja energiamerkintää koskevat säännökset ja varmistaa tuotteiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla. Laki olisi luonteeltaan puitelaki. Lain keskeisenä päämääränä on ympäristönäkökoh- tien ja elinkaariajattelun integrointi tuotteiden

tuotesuunnitteluvaiheeseen. Lailla edistettäisiin kestävää kehitystä parantamalla energiatehokkuutta ja ympäristönsuojelullista tasoa ja samalla energiahuoltovarmuutta.

Lakiin ehdotetaan otettaviksi säännökset energiaa käyttävien tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnista ja sen osoittamisesta, vaatimuksenmukaisuudesta annettavasta todistuksesta ja CE-merkinnästä. Lakiin otettaisiin myös energiaa käyttävien tuotteiden markkina-

valvontaa koskevat säännökset säätämällä Turvatekniikan keskuksen toimivaltuuksista ja valvontakeinoista. Laki sisältäisi myös pakkoelino- ja rangaistussäännökset rikkomustapauksissa.

Lisäksi laki sisältäisi energiamerkintää ja energiatehokkuutta sekä siihen liittyvää tarkastustoimintaa koskevat säännökset. Nämä säännökset siirrettäisiin ehdotettuun lakiin nykyisin voimassa olevasta laitteiden energiatehokkuudesta annetusta laista ja sen nojalla annetuista asetuksista.

Valmistaja, valtuutettu edustaja, maahan-tuoja tai elinkeinonharjoittaja olisi vastuussa sii-

tä, että energiaa käyttävä tuote on ehdotetun lain vaatimusten mukainen.

Lakia sovellettaisiin markkinoille saatetta-viin ja käyttöön otettaviin energiaa käyttäviin tuotteisiin.

Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön ener-giaa käyttävien tuotteiden ekologiselle suunnit-telulle asetettavien vaatimusten puitteista annet-tu direktiivi. Lailla kumottaisiin laki laitteiden energiatehokkuudesta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voi-maan 1 päivänä tammikuuta 2009.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Talousvaliokunta pitää lain tarkoitusta ja tavoit-tetta tärkeänä ja ehdottaa, että lakiehdotus hy-väksytään.

Lain mukaan energiaa käyttävä tuote on suun-niteltava niin, että tuotteella on mahdollisim-man korkea ympäristönsuojelullinen taso koko sen elinkaaren aikana. Ennen energiaa käyttä-vän tuotteen markkinoille saattamista tai käyt-töön ottamista on huolehdittava siitä, että ener-giaa käyttävälle tuotteelle suoritetaan vaatimus-tenmukaisuuden arviointi sen varmistamiseksi, että tuote täyttää kaikki lain vaatimukset. Val-mistajan tai tämän valtuutetun edustajan on an-nettava vaatimustenmukaisuusvakuutus. Vielä ennen tuotteen markkinoille saattamista tai käyt-töönottoa tuotteeseen on kiinnitettävä CE-mer-kintä, jonka perusteella tuotteen oletetaan ole-van vaatimustenmukainen.

Laki asettaa uusia vaatimuksia tuotteiden ekologiseen suunnitteluun. Ympäristövaikutuk-set pystytäänkin ottamaan parhaiten huomioon suunnitteluvaiheessa. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että uusista vaatimuksista annetaan helposti saatavissa olevat selkeät ja ymmärrettä-vät ohjeet, jotta valmistajat pystyvät ne vaikeuk-sitta omaksumaan ja toimimaan niiden mukai-sesti.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan jotkin yritykset ovat panostaneet jo kauan tuote-suunnittelun ympäristönäkökohtiin ja suhtautu-vat ympäristöasioihin myönteisesti, mutta var-sinkin pienille ja keski suurille yrityksille järjes-telmällisempi ympäristönäkökohtien suunnitte-lu voi olla aivan uutta. Ympäristönäkökohtiin panostaminen voi antaa yrityksille aivan uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja parantaa niiden kilpailukykyä.

Direktiivissä todetaan, että jäsenvaltioiden on varmistettava erityisesti tukiverkkojen ja -raken-teiden vahvistamisen avulla, että ne rohkaisevat pk-yrityksiä ja erittäin pieniä yrityksiä omaksumaan ympäristön kannalta kestävästä lähestymis-tä jo tuotteen suunnitteluvaiheessa EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon tulevan tarpeen ennakoimiseksi.

Talousvaliokunta edellyttää, että viranomais-toimin valmistellaan erityisesti pienille ja keski-suurille yrityksille suunnatut selkeät, ymmärret-tävät ja tuoteryhmäkohtaiset konkreettiset oh-jeet siitä, mitä ekologisen suunnittelun yleiset ja erityiset vaatimukset yrityksiltä edellyttävät. Ohjeet tulee olla keskitetysti saatavilla ja hel-posti löydettävissä. Talousvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy tästä lausuman (*Valio-kunnan lausumaehdotus*).

Talousvaliokunta toteaa, että CE-merkinnän lisäksi eräisiin tuotteisiin tulee kiinnittää energiamerkintä ja samoissa tuotteissa voi olla myös muita, vapaaehtoisia merkintöjä. Monien merkintöjen määrä ei saa johtaa sekaannuksiin ja hämärtää pakollisten merkintöjen havaittavuutta.

Lain mukaan Turvatekniikan keskus valvoo, että energiaa käyttävät tuotteet ovat lain vaatimusten mukaisia. Sillä on tietojensaantioikeus ja tarkastusoikeus sekä oikeus hankkia energiaa käyttävä tuote tutkittavaksi ja testattavaksi. Laissa säädetään myös Turvatekniikan keskuksen toimivaltuuksista, jos energiaa käyttävä tuote on vaatimusten vastainen.

Turvatekniikan keskuksen mukaan sen toimiminen valvontaviranomaisena on johdonmukainen laajennus sen tehtäviin. Lain tavoitteiden toteutumisen ja markkinoiden toimivuuden kannalta on tärkeää valvontajärjestelmän toimivuus ja uskottavuus. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että Turvatekniikan keskuksella on riittävät resurssit tehtäviensä asianmukaiseen hoitamiseen.

Muilta osin talousvaliokunta viittaa ympäristövaliokunnan lausuntoon.

Päättösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että viranomaistoimin valmistellaan erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille suunnatut selkeät, ymmärrettävät ja tuoteryhmäkohtaiset konkreettiset ohjeet siitä, mitä ekologisen suunnittelun yleiset ja erityiset vaatimukset yrityksiltä edellyttävät. Ohjeet tulee olla keskitetysti saatavilla ja helposti löydettävissä.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jouko Skinnari /sd
vpj. Antti Rantakangas /kesk
jäs. Janina Andersson /vihr (osittain)
Hannu Hoskonen /kesk
Harri Jaskari /kok (osittain)
Anne Kalmari /kesk
Matti Kangas /vas
Toimi Kankaanniemi /kd

Jouko Laxell /kok
Päivi Lipponen /sd (osittain)
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Petteri Orpo /kok (osittain)
Sirpa Paatero /sd
Markku Uusipaavalniemi /kesk (osittain)
Antti Vuolanne /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.